

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5480/2021
20.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Гордане Комненић, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Босица Живковић, адвокат из ..., против тужене „UniCredit Bank Srbija“ АД из Београда, чији је пуномоћник Младен Аврамовић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 10497/19 од 03.09.2020. године, у седници одржаној дана 20.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 10497/19 од 03.09.2020. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 10497/19 од 03.09.2020. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 18668/18 од 07.05.2019. године, тако што се ОДБИЈА као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се утврди да је ништава одредба члана 9. став 1. тачка 1. уговора о готовинском кредиту бр. ... од ...2017. године, закљученог између тужиле и тужене, којим је предвиђено да се корисник кредита обавезује да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара и да се тужена обавезе да тужилци на име стицања без основа исплати износ од 1.600,00 динара са законском затезнома каматом од 21.12.2017. године до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженој на име накнаде трошкова целог поступка исплати износ од 56.700,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 18668/18 од 07.05.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле и утврђено да је одредба члана 9. став 1. тачка 1. уговора о готовинском кредиту број ... од ...2017. године, закљученог између овде тужене и тужиле, којом је предвиђено да се корисник кредита обавезе да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2% од износа одобреног кредита односно минимум 1.600,00 динара ништава и да не производи правно дејство, што је тужена дужна признати и трпети. Ставом другим изреке, тужена је

обавезана да тужиљи по основу стицања без основа исплати износ од 1.600,00 динара, са законском затезном каматом почев од ...2017. године па до исплате. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиљи на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 27.800,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 10497/19 од 03.09.2020. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена је првостепена пресуда, а одбијен захтев парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20) Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља АА као корисник кредита, закључила је са туженом банком ...2017. године уговор о готовинском кредиту број ... са роком отплате од 12 месеци. Одредбом члана 2. овог уговора, банка је одобрила кориснику готовински кредит у износу од 70.000,00 динара. Побијаном одредбом члана 9. став 1. тачка 1. истог уговора, предвиђено је да се корисник кредита обавезује да плати банци по основу трошкова за обраду кредитног захтева, једнократну фиксну накнаду од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара. По основу наведене уговорне одредбе тужена је од тужиље наплатила тај износ новчане накнаде. Банка је обрасцем понуде од ...2017. године у члану 3. тачка 3. исте, навела врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па између осталог и да је једнократна накнада за обраду кредитног захтева фиксна 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара, а што је све наведено и у обавезним елементима уговора (у члану 3. тачка 5).

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев закључујући да је предметна одредба уговора о кредиту ништава, на основу члана 103. Закона о облигационим односима (ЗОО), будући да тужена банка тужиљи као кориснику кредита, није образложила из чега се тачно састоји трошак обраде кредитног захтева, односно механизам обрачуна ових трошкова и како је дошла до тог

новчаног износа, а како би се утврдило да ли су они стварно настали. С обзиром на то, заузели су становиште да тужила има право на враћање новчаног износа наплаћеног по ништавој одредби на основу чланова 104. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања јер је тужена банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга закљученог Уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручују кориснику („Сл. гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Сл. гласник РС“, бр.36/11 и 39/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају јер је предметни уговор о кредиту закључен ...2017. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у члану 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговорајућа обавештења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Сл. гласник РС“, бр.45/11), ближе су утврђени изглед и садржина обрасца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем образцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 висину и врсту свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту (образац 1Б – основни подаци о кредиту) у члану 3.3 утврђена је висина и врста свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па између осталог и једнократна накнада за обраду захтева – фиксна 2% од износа кредита, односно минимум 1.600,00 динара, што одговара садржини спорне уговорне одредбе члана 9. став 1. тачка 1. којом се тужилац обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева, плати банци једнократну накнаду у висини од 2% тог износа реализованог кредита. Како је тужиља у предуговорној фази наведеном понудом била обавештена о врсти и висини накнаде која пада на њен терет, то банка није била у обавези да доказује структуру, нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе и у смислу члана 50. ЗОО (врста и висина/фиксна или променљива). Следом изложеног, побијана уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева банци плати једнократну накнаду у висини од 2% од износа реализованог кредита, односно минимум 1.600,00 динара, није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. С обзиром да побијана уговорна одредба није ништава, то тужиља неосновано потражује наплаћени новчани износ са затезном законском каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то на име: састава одговора на тужбу у износу од 6.000,00 динара, заступања на једном одржаном и једном неодржаном рочишту од укупно 12.000,00 динара, састава жалбе и састава ревизије по 12.000,00 динара, све према АТ важећој у време предузимања ових парничних радњи. Туженој је признат и трошак на име судске таксе за: жалбу и другостепену одлуку у износу од по 2.100,00 динара, за ревизију од 4.200,00 динара и ревизијску одлуку од 6.300,00 динара, све према ТТ.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић